

ÉVES BESZÁMOLÓ JELENTÉS

2007. szeptember - 2008. június

RÓMA

DR. Hagymási Tünde
tudományos és technológiai (TÉT) attasé

Politikai átrendeződés időszaka - Az eltelt beszámolási periódusban Olaszországban kormányválság zajlott (2008. februárjában megbukott a Romano Prodi vezette balközép koalíció), előrehozott választások voltak (április 13-14-én), majd ennek eredményeképpen 2008. májusában megalakult a kormányfői posztra (vissza)kerülő Silvio Berlusconi vezette jobbközép koalíció kormánya (Berlusconi IV.kormány). A korábbi tucatnyi kis pártot számláló balközép koalíciót követően teljesen új politikai paletta jött létre, az olasz politikai élet egyértelműen kétpólusúvá vált. A kormányra kerülő jobboldali koalíció a törvényhozás mindkét házában jelentős többségre tett szert (a megelőző Prodi kormány gyengeségét jelentette, hogy az elmúlt két évben a Szenátusban csupán 2 fős, ingatag többsége volt). Az említett hangsúlyos többség és a kis pártok kiszorulása a kormányzásból adja az alapot a kormányfőnek arra, hogy 5 éves kormányzási ciklust tervezzen.

A Berlusconi IV. kormány struktúrájában K+F szempontjából újdonságot jelent, hogy a tudományos kutatásokat és egyetemek felügyeletét végző minisztérium **fuzionált** az Oktatási Minisztériummal. Így jött létre az **Oktatási, egyetemeket és tudományos kutatásokat felügyelő Minisztérium** (MIUR). Az új olasz kormány az előző balközép kormányhoz képest 4 fővel kevesebbet számlál: 2008 májusában 12 tárca jött létre és 9 tárca nélküli miniszter kapott megbízást. Az Innovációs Minisztérium is tárcanélküli hivatalként működik a Miniszterelnöki Hivatalon belül (*Presidenza del Consiglio*).

1. A fogadó ország K+F+I rendszerének főbb jellemzői (a K+F+I politika ismérvei, a K+F+I rendszere, intézményi és finanszírozási struktúrái, jogszabályi keretei, vállalati K+F, a K+F eredmények piaci hasznosítása)

Már a választási kampányban kiderült, hogy a felsőoktatás és annak hosszan ható szerepe kiemelten szerepel a jobboldal programjában. A Silvio Berlusconi vezette Szabadság Népe (Popolo della Libertá=PdL) elnevezésű jobboldali párt célkitűzései szerint az egyetemek fokozatosan alapítványokká kell alakuljanak, megteremtve ezzel a közösségi finanszírozás gyakorlatát; azaz nyitottak kell legyenek a regionális és helyi források felé, a civil szervezetek és a vállalkozások irányába, ezzel mintegy megteremtve mindenki számára a tudáshoz való hozzáférés egyenlő jogát és azonos lehetőségét. Már az alapszintű oktatásban is megjelenik – és végigfut az oktatási vertikum legfelsőbb szintjéig – a **hármass preferenciakör: angol nyelv, vállalalkozási ismeretek, informatika** (ez a **3i: inglese, impresa, informatica**). Korábban ez a koncepció már megjelent Berlusconi pártprogramjában (Partito della Libertá). A vállalkozói szektor K+F aktivitásának erősítése szintén hangsúlyos: a PdL a nyereségadózásban a progresszív adókedvezmény-rendszer megvalósítását tervezi, amennyiben a vállalkozások kutatás-fejlesztési és innovációs beruházásokat eszközölnek.

Az új tárcavezető Maria Stella Gelmini, K+F-ért felelős miniszter, korábban a Forza Italia (FI) Lombardia tartományi koordinátora, az általa vezetett tárca (MIUR) szakmai és pénzügyi érdekeinek eredményesebb képviselőjét célozta meg. Eddigi nyilatkozatai és intézkedési alapján az oktatási oldal hangsúlyosabban szerepel tevékenységi körében. Az új miniszter az érdemeknek megfelelő elbírálást preferáló minősítési rendszert igyekszik bevezetni úgy az oktatásban, mint a K+F területén (egyetemeken, kutatóintézetekben, vagy a finanszírozásban). A Margaret Thatcher által igen erősen támogatott angol **érdem-modell** maximális átláthatóságot és teljes

nyilvánosságot adhat az egyes intézményeknek, ezzel lehetővé téve a gyakorlatilag stagnáló állapotában lévő olasz gazdaság számára a növekedési pályára történő átlépést; mindezt a „Made in Italy” kiválósági területek/intézmények beazonosításával és erősítésével (az IMF 2008 évi előrejelzése 0,5%-os GDP-növekedést prognosztizál Olaszországban).

Az olasz K+F politika jogszabályi keretei, pénzügyi háttere, főbb struktúrái az eltelt időszakban nem változtak. A **kormány első számú intézkedései nem a K+F reformját**, annak dinamizálását **célozták**, hanem olyan **sürgető problémákra koncentráltak**, mint a stagnáló gazdaság erősítése, a csőd szélén álló ALITALIA nemzeti légitársaság értékesítése és pénzügyi megsegítése, vagy a Campania tartományi hulladék-probléma megoldása, illetve az illegális migráció megfékezése (akár a schengeni rendszer időszakos felfüggesztésével).

A K+F fejlesztését, a gazdasági versenyképességet ill. az innováció erősítését célzó korábbi kormányzati dokumentumok, törvények vannak érvényben továbbra is, ezek időhorizontja általában 3-5 év; frissítésük évenként, gördülő rendszerben valósul meg.

Jelenleg is érvényben van a „**2005-2007-es Nemzeti Kutatási Program**”, ennek stratégiai célja a versenyképesség növelése, az életminőség javítása és a fenntartható fejlődés biztosítása; a program gazdája továbbra is a tudományos kutatásokért felelős minisztérium (MIUR). A Program frissítése és következő 3 éves periódusra vonatkozó célkitűzéseinek megfogalmazása a politikai átrendeződés folytán 2008. tavaszán nem valósult meg, az új kormány és az új struktúra **2008. őszére jelezte az új prioritás-kör megszületését**. A nemzeti kutatás-fejlesztés főbb céljai ugyanakkor egyértelműen megjelennek a MIUR bázisintézményének tekinthető Nemzeti Kutatási Tanács (CNR) munkatervében.

A szervezet célkitűzéseit és tevékenységét a CNR 2007-2009-re kidolgozott 3 éves terve tartalmazza. A hagyományosan hároméves tervezés, mint módszer lehetővé teszi a kutatási tevékenység számára a kiszámítható, átlátható működést, ezzel közreműködik az ún. **olasz paradoxon** feloldásában. (Ennek lényege, hogy nemzetközi tudományos körökben a tudományos publikációk hivatkozási indexe a 3. helyet biztosítja Olaszország számára – lásd: Science Citation Index –, ugyanakkor az országok versenyképességi sorrendjében a World Economic Forum szerint IT csupán a 47. helyen áll). Újdonság a CNR programjában, hogy az eddigi célzott (*mission oriented*) kutatások mellé felzárkóznak a szabad témaválasztású (*curiosity driven*) programok. A CNR aktuális működési terve szerint az állami finanszírozási források alakulását 2007 és 2009 között 1,1%-os minimális növekedés jellemzi, a 2007. évi tervezett 906 millió eurós költségvetés a tervek szerint 2009-re 1.020 millió euróra nő majd.

A stratégiai terv a korábbi **11 versenyképességi terület** mellett – a CNR szakmai főosztályai is ezt a felosztást követik – a három következő **kiemelt szektort** szerepelteti: **nanotechnológiák, biotechnológiák, információ-technológiák**. Ez a hármas kiemelés a világgazdaság technológiai, innovációs tendenciáinak megfelelően az olasz nemzetgazdaság fejlődésének potenciális irányát is jelzi.

A K+F-re fordított források nagysága Olaszországban továbbra is elmarad az európai nagyságrendtől (K+F-ra fordított GDP-arányos ráfordítás 2006=1,13%, 2007 /előzetes adat /= 1,75%, 2008/terv/=1,09 %), ez a 2008. évi költségvetésben 3,9 mld eurót jelent – az említett nagyságrend továbbra sem közelít a Lisszaboni 3%-os Célkitűzéshez.

Pozitív tényként említhető ugyanakkor, hogy mára a **vállalati részvétel a kutatásfinanszírozásban átlépte az 50%-os részesedést**. A nagyvállalati szektor tőkeerős része a kutatásfinanszírozásban élen jár, főként a járműiparban, űrkutatásban, telekommunikációban, míg a kisvállalati-kör állami támogatásokra, adókedvezményekre szorul versenyképessége megtartásához.

Jól működik 2006 szeptemberi megszületésétől, egyben a nemzeti innováció alapjait adja az „*Industria 2015*” név alatt futó ipari innovációs törvény. A Gazdaságfejlesztési Minisztérium a korszerű ipar fogalmát a termelő tevékenységek, a szolgáltatások és az ipari K+F+I egységeként definiálja. A kormányzati iparpolitika kutatástámogatási tevékenysége két lábon áll: fennmaradtak, és egységes, átlátható szerkezetben működnek az automatikus ösztönzők, döntően adókedvezmények formájában. Másrészt háromévenként kerül sor az Ipari Innovációs Projektek meghatározására a Gazdaságfejlesztési Terv stratégiai céljainak megfelelően. Az említett célok kidolgozása tárcaközi feladatként – a gazdaságfejlesztési, a kutatási és a közszolgálati-innovációs minisztériumok – valamint a régiók közös döntése alapján születik meg. Az „*Industria 2015*” program 2007-2009 közötti időszakban 1 mld eurós kerettel rendelkezik; az első három tematikus pályázat a következő területekre vonatkozik: energia-hatékonyság, fenntartható mobilitás és új technológiák alkalmazása a tipikus „*Made in Italy*” termékek gyártásában.

Iparpolitikai célokat és prioritásokat tartalmaz a Termelő Tevékenységek Minisztériuma (MAP – jelenleg a gazdaságfejlesztési minisztérium szervezetén belül működik) célkitűzéseinek három éves terve (2006-2008). Az iparpolitikai irányvonalak és prioritások c. dokumentum tárgyalja a versenyképesség szempontjából kiemelkedő fontosságú innováció kérdéskörét. Az innováció területén a gazdaságpolitika a következő elveket jelölte ki: program-szerződések megkötése a nagy társadalmi-gazdasági és technológiai súlyú befektetések esetében, egyeztetett felhasználás a régiókkal célok, szintek és a komplementaritás tekintetében. (A Belusconi IV. kormány kiemelt belpolitikai célja egy erős, regionális autonómián alapuló államalakulat létrehozása, ennek első lépcsőfokát a pénzügyi autonómia jelenti majd – *regionalismo fiscale*).

A **regionális TTI stratégiák** közül kiemelendő a legfejlettebb tartományra vonatkozó, 2003-ban kidolgozott lombardiai kutatási és innovációs stratégiai dokumentum.

Az északi és a dél-olasz régiók (Mezzogiorno) eltérő gazdasági fejlettsége a helyi K+F+I támogatása szempontjából is különböző megközelítést igényel, de mind a 20 itáliai tartomány erejéhez mérten kiemelten kezeli ezt a kérdéskört. A legújabb kezdeményezés a **regionális tematikus technológiai körzetek** kialakítása központi és regionális forrásokból. A jelenleg érvényes olasz Nemzeti Kutatási Terv kidolgozásába és végrehajtásába bevonták a régiókat, és figyelembe vették speciális adottságaikat és fejlődési lehetőségeiket az egyetemek, állami kutatóintézetek és a helyi ipar közötti együttműködések tekintetében.

A beszámolási időszakra esett az olasz **Nemzeti Innovációs Ügynökség** (*Agenzia Nazionale per l'Innovazione=ANI*) létrejötte, amikor 2008 januárjában a szervezet ténylegesen működőképessé vált. Ekkor írta alá ugyanis Romano Prodi akkori olasz miniszterelnök azt a rendeletet, amely az ügynökség létrejöttére pontot tett (*Dpcm 30 gennaio 2008*). Az ANI már a 2006. évi költségvetési törvényben is említésre került, majd vezetője – Ezio Andreta – 2007 nyarán kormánybiztosi címet kapott. A közgazdász végzettségű Ezio Andreta, jelenleg az olasz Európai Kutatásokat Népszerűsítő Ügynökség (APRE) elnöke, korábban az EU Kutatási Főigazgatósága ipari kutatásokért felelős igazgatója.

A milánói székhelyű szervezet feladata az Industria 2015 elnevezésű ipari innovációs program (2007-2009) projektjei/pályázatai értékelése úgy a pályázati, mint a megvalósulási fázisban, emellett a szervezet az Európai Kutatási Térség programban erősíti az olasz részvételt. Az ANI további feladata az innováció promóciója nemzeti/regionális hálózatok keretében. Az ügynökség szakmai szempontok alapján az új struktúrában három minisztériumhoz került becsatolásra: a gazdaságfejlesztési, a kutatási ill. az innovációs tárcákhoz.

2. Jelentősebb események a K+F+I területén a fogadó országban

- **Európai Interparlamentáris Űrkutatási Konferencia, EISC** (2007. október 8-9. Róma) - az Interparlamentáris Űrkutatási Konferencia elnöki tisztét 2007-ben betöltő Olaszországban az űrkutatási ipar stratégiai szerepet tölt be a nemzetgazdaságban (termelési értéke kb. 1 milliárd eurót képvisel, az űrkutatási iparban az olasz KKV-k is kiemelkedőknek számítanak; az ágazat magas hozzáadott értéket képviselő termékei a műholdas kommunikációs rendszerek, a földi tájékozódást segítő berendezések a mezőgazdasági termeléstől a polgári védelemig számos helyen alkalmazásra kerülnek)

- **225 éves a Modenai Egyetem** (2007. november 3-6. Modena) – konzultációk és szakmai előadások a BME rektorhelyettese vezette delegáció részvételével

- **Távgyógyítás és Orvos-informatika** (2007. november 30. Róma) - az olasz Külügyminisztérium tudományos tanácskozása a Szenátus támogatásával, az olasz Nemzeti Orvos-informatikai Szövetség (ITIM) közreműködésével

- **Globális tudat/tudomány** (CoScienza) (2008. január 14-20. Róma) – tudományos- ismeretterjesztő programfüzér az ENSZ a „**Föld Bolygó Nemzetközi Éve 2008**” akciója keretében. Olyan globális problémák kerültek tudományos szinten megvitatásra, mint a környezetromlás, az alapanyag- és energiaforrások fenyegető fogyása, a szegénység, a fenntartható fejlődés, a földrészek és népek, országok kölcsönös függősége-kérdéskör

- **InnovAction, innovációs fórum** (2008. február 14–17. Udine) – Dr. Lippényi Tivadar, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnökhelyettese részvételével; magasszintű konzultációk kétoldalú regionális K+F+I programok indításáról, az olasz technológiai körzeteknek a magyar tudásközpontokkal történő összekapcsolásáról

- **NANOTECH2008** (2008. március 10-13. Velence) – tudományos-technológiai nemzetközi konferencia. A program prioritár témái között megtalálható volt az energia-hatékonyság, a fenntartható mobilitás-kérdéskör, az új technológiák az életminőség javításáért vagy a nemzeti javak megőrzésének innovatív módszerei. Az elemzett témák kiemelten szerepelnek a kormány ipari innovációs programjában az Industria 2015-ben is

- **Egyed Géza** a GKM gazdaságfejlesztésért és innovációért felelős szakállamtitkára római konzultációi (2008. április 4.) az **Európai Spallációs Neutronforrás (ESS)** témakörében szakmai és döntéshozói szintű partnerekkel. Tárgyalópartnerei voltak: Prof. Luciano MAIANI, az olasz Nemzeti Kutatási Tanács (CNR) elnöke és a Külügyminisztérium Európai Integrációs Főigazgatóságának vezetője, Fabio FABBRİ főigazgató
- **Nemzetközi Energetikai Konferencia** (2008. április 20-22. Róma), amelyen részt vett **Kákósy Csaba** gazdasági miniszter és Bayer Mihály Nabucco nagykövet is, továbbá a MOL pénzügyi igazgatói szinten képviseltette magát
- **„Környezetszennyezés hatásai az élelmiszerbiztonságra”** - Spektrokémiai Szimpózium (2008. április 20-24. Bologna). A kétévente megrendezésre kerülő szakmai konzultációnak ez alkalommal különös aktualitást adott Campania tartomány (Nápoly és környéke) lakossági hulladék-kezelésének megoldatlan problémaköre és a jelentkező betegségek (pl. dioxin-szennyezés a tejben, zöldségekben) közötti esetleges közvetlen kapcsolat
- **Közigazgatási Innovációs Fórum** (2008 ForumPA, 2008. május 12-15. Róma) - a központi/regionális/helyi államigazgatás szerveinek évente megrendezett seregszemléjét már az új innovációs miniszter Renato Brunetta nyitotta meg, aki ismertette azt a kormányzati stratégiát, amely a közigazgatásnak még aktívabb szerepet szán a nemzeti innovációs folyamatban, úgy a technológiai körzetek kialakításában, a kiegyensúlyozott gazdasági és társadalmi fejlődésben, mint a területfejlesztésben
- **„Nyissuk ki az elménket” a tudományos gondolkodás fesztiválja** (2008. május 9-18. Róma)
- **Világélelmezés, biztonság, a klímaváltozás kihívásai és bioenergia** - FAO csúcstalálkozó (2008. június 3–5. Róma) – Göncz Kinga külügyminiszter részvételével és felszólalásával
- **Első Nemzeti Innovációs Nap**, a COTEC-jelentés bemutatása (2008. június 10. Róma)
- **Neutron-technológiák ipari alkalmazásai** (2008. június 12-13. Civitanova Marche) anyagtudományi konferencia (a programon szakmai körben ismertetésre került a magyar ESS-projekt érvrendszere is)
- **külügyminiszteri konzultáció** (2008. június 23. Róma) - Göncz Kinga és olasz partnere Franco Frattini stratégiai partnerségi megállapodás kialakításáról tárgyalnak

Tervezett programok:

- 2008. július 16. Róma - **EU-s nagyköveti ebéd** nagykövetségünk kezdeményezésére és szervezésében a francia EU-elnökséghez kapcsolódva, meghívott vendégelőadó: **Giulio Tremonti**, olasz **gazdasági miniszter**
- 2008. szeptember 17-18. - **NANOFORUM** - Politecnico di Milano
- 2008. október 1-2. Milánó - **BIOFORUM**
- 2010. május Szeged – XIV. **Spektrokémiai Szimpózium**
- 2010. július 2-7. Torino **Euroscience Open Forum (ESOF2010)**

3. A fogadó ország kétoldalú és EU-ra nem kiterjedő multilaterális TÉT kapcsolatai, együttműködései

Olaszország bilaterális kutatás-fejlesztési együttműködéseinek főbb irányai a következők: a **G8 partnerországok**, a **mediterrán és balkáni térség** országai

(Szerbia és Montenegró, Koszovó), a gyorsan növekvő ún. **BRIC országok** (Oroszország, India, Kína, Brazília – ez utóbbi esetében kiemelkedő jelentőségű, amennyiben az ország jelentős olasz diaszpórával rendelkezik) és a gazdaságpolitikai célok szempontjából is prioriterként említett **afrikai** (elsődlegesen fekete-afrikai) **országok** és a **volt olasz gyarmatok**. A K+F célrendszere és eszközei számos esetben egybeesnek a nemzeti fejlesztés-politika prioritásaival, az olasz kormányzat jelentős forrásokat költ – dominánsan a Külügyminisztérium költségvetéséből – kutatási programokra a támogatandó partnerországokban.

Az olasz **K+F- és támogatáspolitikában a Millenniumi Célkitűzések** számos eleme **jelen van**, így: a szegénység és a népcsoportok közötti egyenlőtlenségek csökkentése, népbetegségek megállítása, a környezeti fenntarthatóság biztosítása vagy a globális partnerség erősítése az ipari szektor hangsúlyos részvételével, vállalkozásfejlesztés.

A Millenniumi Fejlesztési Célok és annak tudományos elemei megjelennek a 2015-ös milánói EXPO tervezett programjában is; Milánó városa, Lombardia tartomány és a kormány is a globális kihívások kezelésére, elsősorban az éhezés megszüntetésére és a klímaváltozással járó problémák enyhítésére koncentrál. Ezt jelzi a 2015-ös EXPO kampánycíme is: Feeding the Planet in an Era of Climate Change.

A G8 partnerekkel működő kapcsolatokban az elmúlt évben hangsúlyos változás nem következett be. Az olasz-francia K+F+I együttműködések egyre erősebben a **nukleáris kutatások** irányába mutatnak. 2007. novemberében R. Prodi és N. Sarkozy nizzai találkozásánál a felek nyilatkozatot tettek az atomenergia-hasznosítására és a közös nukleáris kutatásokra vonatkozóan.

Olaszország 1987-ben népszavazás keretében döntött az addig az országban működtetett atomerőművek bezárásáról. Mára a hagyományos energiaforrások megdrágulása, az energiafüggőség csökkentésének igénye és egy racionálisabb energia-mix kialakításának célja mind a korábbi álláspont felülvizsgálatához vezettek. Bár Itália jelenleg is vásárol nukleáris eredetű elektromos energiát Franciaországtól, a hazai atomerőművek megnyitásától való tartózkodás eddig politikai kérdés volt. A mostani stratégiaváltás kiváltója a szénhidrogén-alapú energiahordozók ugrásszerű áremelkedése, és a sürgető kényszer arra vonatkozóan, hogy Olaszország ne szoruljon ki végleg az atomenergia kutatások területéről.

Oroszország Olaszország kiemelt partnere, Silvio Berlusconi miniszterelnök évek óta – érdek-indíttatású – személyes barátságot ápol Vlagyimir Putyin orosz elnökkel. A főbb kutatási együttműködések szintén az **energetika** irányába mutatnak, hangsúllyal szerepeltetve az atomenergia kutatásokat.

Mára India, Kína, Brazília is úrszereplőkké váltak; a BRIC-országokkal az olasz K+F együttműködések elsődlegesen az **űrkutatást** célozzák, illetve a **környezettudományok** területét (klimatikus változások, üvegház-hatás stb.). Ez utóbbi kérdéskör európai kitekintését túlnöve globális kereteket öltött, egyben stratégiaivá vált, ezért hangsúlyos szerepet játszanak az említett körbe illeszkedő K+F+I együttműködések és az olasz külpolitika egészén belül.

Az olasz K+F fejlődő országokba irányuló fő csapását szintén a gazdaságpolitika és a fejlesztéspolitika főbb irányelvei határozzák meg, így Ázsia és Afrika országaiban az együttműködések főként az érintettek problémáira koncentrálnak (víz- és élelmiszerhiány, környezetszennyezés, társadalmi különbségek elmélyülése, géntechnológiák alkalmazása stb.).

A 2007-es Afrika-év keretében (**2007. az ENSZ Tudomány és Technológiák Afrikáért Nemzetközi Éve**) az orvostudományi, informatikai, képzési programok határozták meg az olasz kutatás-politika irányát. Ezek szintén a Millenniumi Célkitűzésekhez illeszkedtek. Olyan tudományos-technológiai vonatkozású események zajlottak, mint pl. Prodi miniszterelnök 2007 májusi látogatása a Fekete Kontinensen, a Trieszti Tudományos Póluson (Area Science Park) a G8-ak részvételével és az UNESCO támogatásával tudományos napot szerveztek, vagy szeptemberben Capetown-ban Fabio Mussi kutatási ügyekért felelős miniszter megnyitotta az olasz finanszírozással és kezdeményezésre létrejött tudományos pólust. Az olasz külpolitikát két fő vezérelv mozgatja Afrika-politikája során: egyik a helyi sajátosságok figyelembevétele („ownership”), a másik egy kétoldalú kommunikáción alapuló partneri viszonyra törekvés („partnership”). Az olasz K+F- és külpolitika célja, hogy az intelligens informatikai rendszerek megfelelő használatával a hagyományos infrastruktúrákban jelentkező lemaradást („gap”) is segítsen behozni.

A „rászoruló kontinens” felé a **2009-ben G8 elnökséget betöltő Olaszország** mind több konkrét akciót tervez, így **kutatási és segély-programokat** az egészségügyi szolgáltatások és a népesség-nyilvántartás összekapcsolásával, a gyógyulás lehetőségeinek mindenki irányába történő hozzáférhetőségével, az információs technológiák és hálózatok mind szélesebb körű használatával.

Számos sikerrel működő program indult már el (best practices) az informatikai együttműködésekben; ilyen tudományos együttműködésként tartják számon pl. a római Tor Vergata Egyetem kezdeményezését a digitális betegkaton használatában, távhitelseítést és távolsági minőségbiztosítás a távoktatásban és az egészségügyben. Az egyetem emellett Technológia-transzfer a biomedicinában c. Master Kurzust indított afrikai orvosok, doktoranduszok számára. Olasz politikai-szakmai vélemény, hogy az informatikai eszközök használata a gyógyászatban és diagnosztikában egy lépés a demokrácia felé az afrikai kontinensen.

A multilaterális programok négy nagy családba (szervezeti körbe) sorolhatók:

- 1.) az ENSZ és szervezetei égisze alatt futó programok (főbb közreműködők: UNICEF, FAO, UNESCO)
- 2.) főbb nemzetközi pénzügyi szervezetekhez köthetők (Nemzetközi Pénzügyi Alap, Világbank stb.)
- 3.) egyéb nemzetközi szervezetek (elsődlegesen a NATO)
- 4.) Európai Unió

Fontos regionális kötődést – és egyben vezető szerepet – jelentenek Olaszország számára az észak-afrikai térség államai, az ún. **Maghreb-országok** csoportja. Az euro-mediterrán partneri kezdeményezés keretein belül Olaszország számos programot visz egy szabadkereskedelmi övezet létrehozásának szándékával dominánsan a magánszektorban, kiemelve a kis- és középvállalkozásokat. Az észak-afrikai térségben az olasz részvétel az onnan jelentkező illegális bevándorlás megfékezését, illetve megelőzését is célozza.

A mezőgazdasági kutatások és a felsőfokú képzés területén jó példának tekinthető az olasz Külügyminisztérium firenzei Trópusi Mezőgazdasági Kutató Intézetének (IAO=Istituto Agronomico per l’Oltremare) szerteágazó tevékenysége. A kiválósági központnak számító intézet a növénynevelés, növényvédelem, biotechnológiák alkalmazása terén, a különböző betegség- és szárazságtűrő fajok nevelésében, az elszivatagosodás okozta erózió kiküszöbölésében, és az élelmiszerbiztonság

kérdéskörében működik; oktatási/kutatási programjainak célországai: Algéria, Angola, a volt olasz gyarmatok (pl. Eritrea), a szubszaharai-Afrika fejlődő országai.

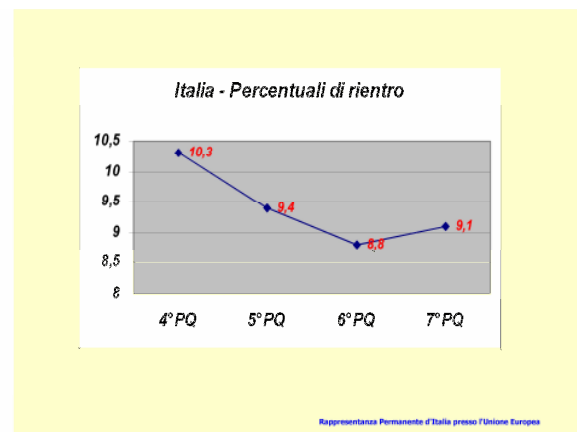
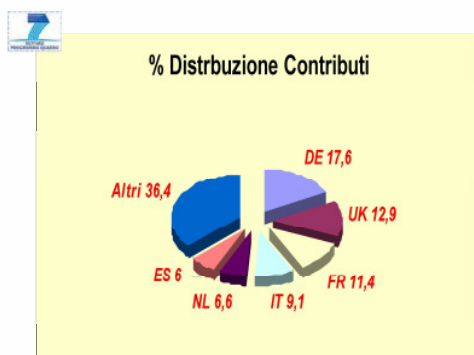
Világszerte elismert kiválósági centrum a trieszti Nemzetközi Génsebészeti és Biotechnológiai Központ (International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology - ICGEB) amely az ENSZ UNIDO ernyője alatt fejti ki tevékenységét.

4. A fogadó ország kapcsolata az EU-val a K+F+I területén (A fogadó ország részvétele az EU 7. KP-ban és egyéb európai együttműködésekben).

Olaszország az Európai unión belül vezető, de legalábbis meghatározó szerepre tör, mindez megjelenik a kül- és gazdaságpolitikában, függetlenül ez egyes kormányoktól. Mindez jelen van a kutatás-fejlesztés területén is, tükröződik az igen **aktív részvételben az EU kutatási keretprogramjaiban**. A 6. KP mérlege kedvezőtlen volt Olaszország számára, a költségekhez IT 14%-ban járult hozzá, ugyanakkor a visszapályázott összeg százalékos aránya ennek alatta marad, 9,6% volt. Az említett alacsony sikerarány javítása a célkitűzése az olasz K+F politikának, **megcélozva a nullszaldót az EU 7. Kutatási Keretprogramjában**, (mindez összességében 8 mld €-t jelent). A bevonható többletforrások mellett a járulékos eredmények is kiemelt szerepet játszanak a kormányzat szempontjából a részvétel erősítésében, így: hozzáférés a közös eredményekhez, a K+F programok gazdaságélénkítő hatása, a kiválósági követelmények begyűjtése a tudományos és gazdasági életbe, erősödő meritokrácia az érintett intézetekben.

A 7KP. (2007-2013.) első évében az első 54 lezárt programot vizsgálva sikerült Olaszországnak a nullszaldót elérnie: az olasz befizetések aránya 9,1% volt, míg a sikerarány is ugyanezt a nagyságrendet jelzi. (Az első évben az EU 5,115 MLD €-t, a 7KP költségvetésének 10%-át fordította projektfinanszírozásra – forrás: MIUR és IT EU állandó képvisellete).

Az alábbi két ábra is az említett pozitív tendenciát mutatja: az első kördiagram a résztvevő országok költségmegoszlását szemlélteti, míg a második grafikon Olaszország visszapályázott támogatásai forrásainak alakulását a 4. KP-tól a 7.KP első évéig bezárólag.

Az EU 7. Kutatási Keretprogramja nyertes projektjeiben résztvevő **főbb olasz kutatási intézetek**: CNR, ENEA, INFN, APRE, ENI „Enrico Mattei” Alapítvány, INGV. A **legaktívabb egyetemi kör**: a Bolognai Egyetem, a milánói és a torinoi műszaki egyetemek (Politecnico), a római La Sapienza Egyetem, de az első 20 közt szerepel a Modena-Reggio Emilia-i Egyetem is (a BME kiemelt, tradicionális együttműködő

partnere). **Főbb ipari résztvevők:** a Finmeccanica-csoport, a FIAT Kutatási Központ, az Olasz Űrkutatási központ (Centro Ricerche Aerospaziali) és az ENEL.

Főbb európai K+F kezdeményezések, amelyekben Olaszország kiemelkedő aktivitással részt vesz: ESA, COST, EUREKA (ez utóbbiban Olaszország 2006. július 1.-től 2007. június 30-ig töltötte be a soros elnöki posztot). Az **európai űrkutatási programokban** Itália kiemelkedő aktivitással és anyagi erővel vesz részt. Olaszország „befektet az űrbe”, ma az olasz állami K+F intézmények finanszírozási összege magában foglalja az ASI (Olasz Űrkutatási Ügynökség) költségvetését is, ami a teljes keret 40%-át adja; mindez összességében 600-700 millió eurót jelent. Olaszország ma az Európai Űrkutatási Ügynökség (ESA) harmadik legnagyobb befizetője.

Az űrkutatási ipar stratégiai szerepet tölt be a nemzetgazdaságban; kb. 1 milliárd eurós termelési értéket képviselve és 5.500 főnek adva munkát. Az űrkutatási ipar egyike azon ágazatoknak, amelyben a hazai csúcstechnológiát képviselő vállalatok – köztük a nagyok (pl. Finmeccanica-csoport, Avio) és a KKV-k egyaránt – európai szinten is kiemelkedőknek számítanak. IT látja és sürgeti a Galileo program finanszírozási nehézségeinek megoldását. Európát a Gmes és a Cosmo Skymed kezdeményezések is foglalkoztatják; ez utóbbiban az olasz Finmeccanica hangsúlyosan érdekelt.

***Cosmo Skymed** – űrszondás megfigyelési rendszer védelmi és polgári célokra és földfelszíni veszélyhelyzetek jelzésére (pl. tűzvész, szárazság, árvíz, földrengés, környezetszennyezés), továbbá mezőgazdasági ill. erdészeti hasznosításra és kataszteri nyilvántartásra is alkalmazható.*

5. A fogadó ország és Magyarország K+F+I kapcsolatai (intézményi rendszer, egyetemi, akadémiai, kutatóintézeti, vállalati együttműködés, befektetési tevékenység).

A magyar-olasz reláció K+F+I kapcsolatainak bázisát a 2003-ban aláírt és **2006. szeptember 15-én életbe lépett**, a Magyar Köztársaság Kormánya és az Olasz Köztársaság Kormánya közötti **tudományos és technológiai keretmegállapodás** adja, amely az eredeti 1965. évi megállapodáshoz képest korszerűbb együttműködést és bővülő olasz finanszírozási források bevonását teszi lehetővé. Az új technológiai keret-megállapodás projektfinanszírozásra 2006 és 2007-re évenként 272.925.- eurós összeget irányoz elő, 2008-ra 276.930 eurót. A program forrását biztosító pénzösszeg a Gazdasági Minisztérium Speciális Alapjából (Fondo Speciale) származik, amelynek szétosztásáról a Külügyminisztérium dönt.

Már az új egyezmény alapján indult 2007 nyarán a bilaterális K+F projektek pályázati kiírása. A beérkezett nagyszámú kutatási-együttműködési projekt (94) kiválasztására 2007 decemberében került sor. 2007. december 13-án ült össze Budapesten a két kormány szakértőiből álló Vegyes Bizottság, amely **28 mobilitási projektet** talált támogatásra méltónak, emellett **4 nagyprojekt** is kiválasztásra került. Újdonság értékű a **közös irányítású dossziék/Ph.D. dolgozatok** rendszere. Ennek keretében magyar fiatal kutatók utazhatnak Olaszországba 3-9 hónapos kutatói program keretében. A közös irányítású dossziék kiválasztási rendszere kisebb csúszással 2008 áprilisában került meghirdetése, a beérkezett pályázatok a programgazdához – ez a budapesti Olasz Nagykövetség és Kulturális Intézet – érkeztek be május folyamán. A munkaterv ezen eleme első „körben” nem váltotta be a hozzá

kapcsolódó elvárásokat, mivel az olasz KÜM forrásai szűkösségére való hivatkozással nem önálló K+F program keretében hirdette meg a közös disszertációk készítése–elemet, hanem az évente esedékes tudományos-kulturális programokkal együtt.

A **jelenlegi rendszer továbbgondolást, egyeztetést igényel** az olasz féllel (finanszírozó fél az olasz Külügyminisztérium).

Regionális innováció - kiemelt feladatombként kezelem a magyar-olasz regionális K+F kapcsolatok erősítését, az olasz technológiai körzetek és a hazai tudományos pólusok/regionális tudásközpontok összekapcsolását. A regionális innováció területén megjelenő magas szintű párbeszédet jelzi a 2008. február 14–17. között zajlott udinei InnovAction innovációs fórum, amelyen Dr. Lippényi Tivadar, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnökhelyettese konzultációt folytatott Roberto Cosolinival, FVG tartomány felsőoktatásért és tudományos kutatásokért felelős miniszterével, illetve Furio Honsell-lel az Udinei Egyetem rektorával, aki egyben a Friuli Innovazione (FI) konzorcium elnöke is.

Egyetemközi együttműködések – A BME és a Reggio-Emilia-i Egyetem (Modena) hagyományosan jó, sokrétű kapcsolatrendszerrel ápol. Legutóbbi közös programra 2007 novemberében került sor: ekkor rektorhelyettesi szintű BME-delegáció vett részt egy több napos tudományos ülészen Modenában. Főbb szakmai együttműködési területeik: kémia (vegyipar, élelmiszeripar), elektronika (autógyártás).

A veszprémi Pannon Egyetem távgyógyítás, orvos-informatika témakörben tart kapcsolatot az olasz nemzeti szövetséggel (ITIM); intelligens sokparaméteres telemonitoring rendszerek címmel közös kutatási programjuk fut.

MTA-CNR együttműködés - Magyar Tudományos Akadémia és az olasz Nemzeti Kutatási Tanács (CNR) között 1971 óta fennálló tudományos megállapodás bázisán a két intézmény és tudományos intézeteik külön munkaterv szerint végeznek tudományos kutatómunkát. A 2007-2009 évi jelenleg futó munkatervben az elfogadott közös projektek száma 25, ezek főbb szakterületei: biokémia, orvostudományi kutatások, agrár-élelmiszeripari közös K+F programok.

Az olasz neutronkutató intézetek - a trieszti Sincrotrone-ELETTRA, a CNR bolognai intézete vagy az olasz Országos Magfizikai Kutatóintézet (INFN) - már létező, jól működő kapcsolati körrel rendelkeznek Magyarországon, főbb hazai partnereik az MTA Kémiai Kutató Központja vagy az MTA Izotópkutató Intézet. Az említett kiválósági központok egy magyar szervezésű ESS-konzorcium kialakításánál potenciális partnerként vehetők számításba.

Új kapcsolatfelvételek - A Nápolyi Orvostudományi Egyetem megkeresésére – sejtnövekedésre irányuló biotechnológiai kutatásaikhoz - ajánlottuk ki hazai orvostudományi egyetemeinket, a SOTE, POTE, DOTE Orvos- és Egészségtudományi Centrumait. Továbbá orvostudományi és tudománytörténeti szempontból kiemelkedő kezdeményezésükhöz - egy Anatómiai Múzeumi Hálózat megvalósításához – ajánlottam a SOTE Orvostörténeti Múzeumát, ill. a szegedi, pécsi, és debreceni egyetemek orvosi (anatómiai) múzeumait.

Megkeresés érkezett továbbá az **ICRANET nemzetközi tudományos csillagászati és űrkutatói központ** igazgatója részéről a hálózatukhoz történő magyar csatlakozást illetően, illetve egy magyarországi székhelyű regionális központ kialakítása vonatkozásában. A kérdéskörben várjuk a hazai K+F politikai alakítóinak választát (*nagyköveti levelet küldtünk a kérdéskörben Molnár Károly K+F miniszternek és Pálinkás Józsefnek, az MTA elnökének*). Egy tudományos fórum előkészítésére vonatkozóan a tárgyalások megkezdődtek: 2009-ben csillagászati, űrkutatói - és a kapcsolódó tudományágakat felölelő - tudományos konferenciát tervezünk a Római Magyar Akadémián az UNESCO által meghirdetett a „Csillagászat Nemzetközi Éve” (IYA 2009=International Year of Astronomy) jubileumi év programsorába illeszkedve.

6. A Tét attasé tevékenysége (kapcsolatépítő, promóciós, forrásfeltáró tevékenység a K+F+I területén, részvétel a nagykövetség nem Tét területeken folytatott tevékenységében.)

Hangsúlyos feladatomból volt az **ETI** és az **ESS** magyarországi elhelyezését célzó **szakmai lobbitevékenység** végzése. E két intézmény hazai megvalósítása érdekében szerveztem számos nagykövetségi és szakmai konzultációt – illetve ezeken részt vettem. Így 2008 áprilisában konzultációkat szerveztem Egyed Géza a GKM gazdaságfejlesztésért és innovációért felelős szakállamtitkára számára Prof. Luciano MAIANI-val az olasz Nemzeti Kutatási Tanács (CNR) elnökével – a Genf-i CERN korábbi főigazgatójával –, majd az olasz Külügyminisztérium Európai Integrációs Főigazgatóságának vezetőjével (Fabio FABBRI főigazgató). A nagykövetségi rezidencián munkaerőket szerveztünk az olasz atomkutatás elismert tudósai és a szakmai döntéshozók képviselői számára. Nagykövetségünk máltai akkreditációval is rendelkezik, így a szigetországot célzó ETI-lobbiban szintén közreműködtem.

AZ Európai Neutronkutató Központ (ESS) megvalósítását célzó magyar konzorciumról, a magyar pályázat előnyeiről és lehetőségeiről szintén széleskörű szakmai kommunikációs munkát végeztem. IT-ban az ESS létrehozását nagyszabású és alapvető fontosságú projektnek tartják. A megvalósítás mielőbb indokolt, mivel Európának a neutronkutatásban eddig elért vezető szerepét egyre inkább ostromolja két gazdasági-tudományos nagyhatalom, az USA és Japán. Így az olasz véleményalkotók szerint az ESS-nek feltétlenül európai nagyprojektnek kell lennie, és létrehozására az elkövetkező 10 évben mindenképpen sort és anyagi eszközöket kell keríteni. Az olasz szakmai fórumokon megkérdezettek szerint Magyarország méltán pályázik az intézet megvalósítására, erre kutatói számát és eddigi szellemi teljesítményét tekintve egyaránt jogosult. Évekkel ezelőtt pozitív vélemény-nyilvánítás irányunkban már megnyilvánult az olasz Országos Magfizikai Kutatóintézet (INFN) részéről; információim szerint Olaszországnak alapvető érdeke, hogy a megalakuló konzorciumban aktívan részt vegyen.

Az **olasz** ipari, tudományos és pénzügyi **részvétel feltérképezése érdekében nagykövetségünk javaslatsort készített** az olaszországi promóciót illetően, amit a Központnak megküldünk (elemei: az ún. Ferrari-projekt hangsúlyos szerepeltetése a nemzetközi kampányban, olasz ipari/beszállítói háttér beazonosítása, arcot adni a kampánynak stb.).

(Ferrari-projekt: a *Ferrari versenyautókban már sikerrel használják a magyar közreműködéssel, neutrongyorsításos technológiával 2003-ban kifejlesztett nagy hőűrő-képességű anyagból készült, könnyű, de a fokozott igénybevételnek ellenálló motorokat.*)

Törekedve a minél szélesebb körű reprezentativitásra, valamennyi tiszteletbeli konzulunkat (IT-ban 12-en működnek) bevontuk megismertető kampányunkba.

A megújított TÉT-kormányközi tudományos és technológiai együttműködési keretmegállapodáshoz kötődik a kétoldalú **TÉT kormányközi munkaprogram végrehajtása**, az azzal kapcsolatos feladatok: információnyújtás, kapcsolattartás az olasz szakmai tárcákkal (MIUR, MAE), a felmerülő finanszírozási-technikai problémák orvoslása érdekében mediátori szerep a kutatók/ösztöndíjasok és a hivatalok között. A kétoldalú TÉT-vegyes bizottsági ülés előkészítése (2007. decemberében), a projektlisták egyeztetése és a megállapodás szövegének előkészítése.

Kiemelt feladatorként kezelem egy **relációs-specifikus K+F+I stratégia** elkészítését – 2007 végén a K+F stratégia elkészült, ennek frissítése folyamatban van. Az olaszországi kormányváltás, a K+F+I struktúra átrendeződése, az olasz kutatás-fejlesztési politika várható célrendszerének még ismeretlen volta egy bővített/módosított stratégia elkészítését ezidáig nem tette lehetővé. Amint a kormányzati alapelvek és dokumentumok napvilágra kerülnek, a stratégiafrissítés sorra kerül.

Partnerkeresés felsőoktatási intézmények és kutató intézetek közt (pl. bilaterális programok, EU 7. KP).

Élő és működő egyetemi/intézeti kapcsolatok programjainak segítése (pl. BME, debreceni, veszprémi egyetemek).

Befektetések vonzása a hazai innovációs iparba (autógyártás, alkatrészgyártás, környezetvédelem, orvostudomány, gyógyszeripar) – napi szinten együttműködve a római külgazdasági tanácsossal és a milánói ITDH-irodával.

Technológia-transzfer erősítése a két ország vállalkozói-inkubációs rendszereinek összekapcsolásával (az innováció-orientált gazdaságpolitika és a területfejlesztés céljainak közelítése), részvétel regionális innovációs programokon, az információk csatornázása.

Olasz technológiai körzetek és hazai tudásközpontok összekapcsolása (szektoriális közelítés vagy egybeesés esetén pl. biotechnológiák, informatika).

A hazai innovációs eredmények kiejánlása vásárok, szakmai konferenciák alkalmával vagy direkt becsatornázással adott célcsoportokhoz.

Forrásfeltáró tevékenység a hazai spin-off és start-up vállalkozások érdekében (pl. regionális alapok hozzáférhetősége).

Az olasz és a magyar donor-politika és a K+F összekapcsolási lehetőségeinek feltárása (orvostudomány, élelmiszeripar, mezőgazdasági programok), javaslatok elkészítése.

Nem Tét-területen végzett munka – szakmai programokon történő részvétel (európai egészségügyi miniszterek találkozója Rómában 2007. december 18-án), interparlamentáris programok (Európai Interparlamentáris Úrkutatási Konferencia – Róma, 2007. október 8-9.). Delegációs munka – Hiller István szakmai találkozásának megszervezése olasz partnerével Sandro Bondi miniszterrel (2008. június 12.). Nagykövetségünk külgazdasági tanácsosával, a milánói ITDH-irodával folyamatosan együttműködöm gazdasági vonatkozású programokban. Emellett részt veszek a nagykövetség és társintézmények rendezvényein (Római Magyar Akadémia, Szentszéki Nagykövetség). Rendszeres telefonügyeletet tartok, továbbá a július 1.-től bevezetésre kerülő „bentlakásos” biztonsági ügyeleti rendszerbe bekapcsolodom. TB-konzuljaink rendszeres tájékoztatása a magyar K+F+I politika prioritásairól, a szervezeti rendszer alakulásáról.

7. Javaslatok – magas szintű szakmai-politika konzultációk

Az elkövetkező beszámolási időszakban elengedhetetlen fontosságúnak tartom a **politikai szintű egyeztetést a K+F+I területén**, amely aktuálissá vált az új olasz kormányzati struktúra és Magyarországon a K+F-ért felelős miniszter hivatala létrejötté következtében. Így időszerű a

- i.) **kutatás-fejlesztési miniszterek konzultációja** (Molnár Károly és Maria Stella Gelmini – javasolt tárgyalási témák: összehangolt K+F politika és eszközrendszer kialakítása – „stratégiai partnerségi megállapodás” a június 23-i külügyminiszteri találkozó kibontásaként, eszközök a meritokrácia erősítéséért a K+F-ben)
- ii.) **MTA elnöke és a CNR elnöke találkozója** (ESS-témakör, az agyak eláramlása problémakör lehetséges megoldásmódjai nemzeti és európai kontextusban,)
- iii.) **NKTH elnök(helyettese)** és az **olasz ANI elnöke** megbeszélése (kutatás-fejlesztési projekt-értékelési rendszerek mechanizmusa, tapasztalatai, regionális innováció összekapcsolásának lehetőségei és gyakorlata)
- iv.) **szakértői konzultáció** a KÜM/NKTH bilaterális kérdésekért felelős vezetői és az olasz KÜM tudományos (és kulturális) együttműködési főosztálya (DGPC) vezetői között (a Tét-Munkaterv közös finanszírozású Ph.D-k rendszerének korrekciója érdekében)

Fontosnak tartom egy **magyar-olasz stratégiai partnerség** gyakorlati megvalósítását – magyar-francia mintára – a következő területeken: műszaki-kutatási együttműködések, energetika, klímapolitika. A stratégiai partnerség kialakításának gondolata szerepelt Göncz Kinga miniszter asszony 2008. június 23-i római konzultációja témakörei között is, amikor a magyar külügyminiszter megbeszélést folytatott olasz partnerével Franco Frattinival.

A stratégiai partnerség vezérmotívuma az ESS lehet. Az ESS magyar szervezésű konzorciumára vonatkozó előzetes munkánk, a kapcsolati kör feltárása, az olasz tudományos, politikai és ipari-innovációs szereplők készsége eddigiekben

meggyőződött arról, hogy a részecskegyorsítás területén – ennek anyagtudományi és energetikai kitekintésében – IT stratégiai partnerünk lehet.

Bilaterális K+F+I együttműködésünk további lehetséges területei:

- olaszországi technológiai körzetek (12) és hazai tudásközpontok (6) összekapcsolása szakmai specializáció szerint (pl. biotechnológiák: Milánói Egyetem-szegedi Biopolisz); kapcsolódó regionális találkozók/konzultációk megszervezése
- tapasztalatcsere/együttműködés az Unión kívül dolgozó tudósok hazahozatalában, cél: európai tudós- és tudáscsere, nemzeti stratégiák közelítése az agyak eláramlásának megfékezésére. *IT: az Egészségügyi Minisztérium elkülönített alapja a 40 év alatti tudósok számára, HU: Project Retour kezdeményezés*);
- tudáshasznosító KKV-k tapasztalatainak kölcsönös adaptációja az érintett egyetemek, érdekvédelmi szövetségek bevonásával (NISZ=Nemzeti Innovációs Szövetség, Confindustria=Olasz Gyáriparosok Szövetsége);
- Együttműködés/tapasztalatcsere az EU Strukturális Alapjait K+F célokra leginkább felhasználó 2 dél-olasz régióval (*2008 őszére nagyköveti látogatásokat tervezünk Szicília és Szardínia tartományokba – a tudományos vonatkozások, K+F kapcsolati kör, kiválósági központok feltárása és a találkozók megszervezése a tudományos attasé feladatkörébe illeszkedik*).

Nemzeti donorprogramok és a K+F+I célja/eszközeinek összekapcsolása a következő területeken valósítható meg:

- **élelmiszerbiztonság, minőség-** és eredetvédelem (Észak-Afrika: Tunézia, Egyiptom, Marokkó ill. a korábbi olasz gyarmatok Szomália, Eritrea, Líbia vagy Etiópia, továbbá Albánia);
- az **egészségügyi** szolgáltatások a diagnosztikában és a gyógyításban (AIDS-megelőzés és gyógyítás, járványmegelőzés, alultápláltságból adódó betegségek kezelése, csecsemőkori halandóság csökkentése);
- **agrár-termelési programok**, mezőgazdasági kutatási projektek (Pl. a fajtanemesítés: szélsőséges klimatikus viszonyokat tűrő fajták);
- **környezetvédelem** (víz- és hulladék-gazdálkodás, alternatív energiahordozók hasznosítása, a helyi biodiverzitás védelme)

Szükséges információk a Központtól: hazai K+F+I prioritások/elvárások rendszeres megfogalmazása, háttérinformációk küldése az egyetemi-kutatóhelyi aktivitásról, a hazai innovációs ipar szereplőiről, eredményeiről, díjazottjairól, spin-off és start-up vállalkozásairól, ezek szakmai irányultságáról, a hazai inkubációs rendszerről, a kutatási eredmények magas hozzáadott értéket képviselő termékekben/szolgáltatásokban való piaci megjelenéséről.

Az ESS-konzorcium kialakításával kapcsolatos aktualitások – angol és lehetőség szerint olasz nyelvű – elektronikus, ill. papíralapú dokumentumainak eljuttatása nagykövetségünk részére diplomáciai futárpostában. A hazai kapcsolódó rendezvényekről készült összeállítások és a tervezett nemzetközi road-show információs anyagainak megküldése.

Róma, 2008. 06. 25.

Készítette: **Dr. Hagymási Tünde** tudományos és technológiai attasé